

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 4

DOM
2014-09-11
meddelad i Stockholm

Mål nr
T 15045-09

PARTER

Kärande

Ryska Federationen, c/o His Excellency the Minister of Justice
Ministry of Justice, 14 Zhitnaya str., Moscov 119991, Ryssland

Ombud: Advokaterna Bo G.H. Nilsson och Jesper Tiberg samt jur kand Max Daniels-
son, Advokatfirman Lindahl, Box 1065, 101 39 Stockholm
bo.nilsson@lindahl.se, jesper.tiberg@lindahl.se max.danielsson@lindahl.se

biträdda av advokaterna Jay L. Alexander och Alejandro A. Escobar, Baker Botts
L.L.P., London

Svarande

1. GBI 9000 SICAV S.A
Juan Ignacio Luca de Tena 11, Madrid, Spanien

2. Orgor de Valores SICAV S.A
Avda. Cantabria s/n, Ciudad Grupo Santander, Madrid, Spanien

3. Quasar de Valores SICAV S.A
Avda. Cantabria s/n, Ciudad Grupo Santander, Madrid, Spanien

4. ALOS 34 SL
Avda. Cantabria s/n, Ciudad Grupo Santander, Madrid, Spanien

Ombud för svarandena: Advokaten Paulo Fohlin, Advokatfirman Odebjer Fohlin,
Hang Lung House, Suite B, 5/F, 184-192 Queen's Road Central, Hong Kong och Ad-
vokaten Silvia Dahlberg, Advokatfirman Vinge KB, Box 11025, 404 21 Göteborg
samt advokaten Kaj Hobér, Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB, Box 1711, 111
87 Stockholm paulo@odebjerfohlin.com, silvia.dahlberg@vinge.se, kho@msa.se

biträdda av advokaterna Marney Cheek och Jonathan Gimblett, Covington & Burling
L.L.P., Washington

DOMSLUT

1. Tingsrätten lämnar Ryska Federationens talan utan bifall.
2. Tingsrätten förpliktar Ryska Federationen att ersätta GBI 9000 SICAV S.A, Orgor de Valores SICAV S.A, Quasar de Valores SICAV S.A och ALOS 34 SL för deras rättegångskostnad med 1 541 550 USD, varav 876 255 USD avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på hela beloppet från denna dag tills betalning sker.

Dok.Id 1342709

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Scheelegatan 7	08-561 654 10 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning4@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-561 650 04	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Spanien och Sovjetunionen ingick den 26 oktober 1990 ett bilateralt investerings-skyddsavtal (Traktaten). Tvisten gäller tolkningen av Traktaten. Regler för tolkningen finns i Wienkonventionen. Nedan återges de aktuella artiklarna i Traktaten och Wienkonventionen så som de är publicerade i United Nations Treaty Series.

Traktaten

ARTICLE 1 – DEFINITIONS

1. (...)
2. The term “investments” shall apply to all types of assets, and particularly but not exclusively to:
  - Shares and other forms of participation in companies;
  - Rights deriving from any type of investment made to create an economic value;
  - Immovable property as well as any other rights relating thereto;
  - Intellectual property rights, including patents, trade marks, appellations of origin, trade names, industrial designs and models, copyrights and technology and know-how;
  - Concessions, accorded by law or by virtue of a contract, for engaging in economic and commercial activity, including concessions for prospecting, tapping, mining and managing natural resources.

ARTICLE 2 – SCOPE OF AGREEMENT

This Agreement shall be applicable in the territory over which either Party exercises or may exercise jurisdiction or sovereign rights, in accordance with international law, in particular for the purposes of prospecting, tapping, mining and managing natural resources.

This Agreement shall apply to investments made by investors of one Party in the territory of the other Party, in accordance with the legislation in force there as of 1 January 1971.

...

ARTICLE 5 - TREATMENT OF INVESTMENTS

1. Each Party shall guarantee fair and equitable treatment within its territory for the investments made by investors of the other Party.
2. The treatment referred to in paragraph 1 above shall be no less favourable than that accorded by either Party in respect of investments made within its territory by investors of a third State.

3. (...)
4. (...)

ARTICLE 6 - NATIONALIZATION AND EXPROPRIATION

Any nationalization, expropriation or any other measure having similar consequences taken by the authorities of either Party against investments made within its territory by investors of the other Party, shall be taken only on the grounds of public use and in accordance with the legislation in force in the territory. Such measures should on no account be discriminatory. The Party adopting such measures shall pay the investor or his beneficiary adequate compensation, without undue delay and in freely convertible currency.

...

ARTICLE 10 - DISPUTES BETWEEN ONE PARTY AND INVESTORS OF THE OTHER PARTY

1. Any dispute between one Party and an investor of the other Party relating to the amount or method of payment of the compensation due under Article 6 of this Agreement, shall be communicated in writing, together with a detailed report by the investor to the Party in whose territory the investment was made. The two shall, as far as possible, endeavor to settle the dispute amicably.
2. If the dispute cannot be settled thus within six months of the date of the written notification referred to in paragraph 1 of this article, it may be referred to by either of the following, the choice being left to the investor:
  - An arbitral tribunal in accordance with the Regulations of the Institute of Arbitration of the Chamber of Commerce in Stockholm;
  - The ad hoc arbitral tribunal established in accordance with the Arbitration Rules of the United Nations commission on International Trade Law (UNCITRAL).
3. The decisions of the arbitral tribunal shall be based on:
  - The provisions of this agreement;
  - The national legislation of the Party in whose territory the investment has been made, including the rules of conflict of laws;
  - The universally recognized norms and principles of international law.
4. The decisions of the arbitral tribunal shall be final and binding on the Parties involved in the dispute. Each Party shall undertake to abide by such decisions in accordance with its national legislation.

Wienkonventionen

SECTION 3. INTERPRETATION OF TREATIES

Article 31 - General rule of interpretation

1. A treaty shall be interpreted in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose.
2. The context for the purpose of the interpretation of a treaty shall comprise, in addition to the text, including its preamble and annexes:
  - (a) any agreement relating to the treaty which was made between all the parties in connection with the conclusion of the treaty;
  - (b) any instrument which was made by one or more parties in connection with the conclusion of the treaty and accepted by the other parties as an instrument related to the treaty.
3. There shall be taken into account, together with the context:
  - (a) any subsequent agreement between the parties regarding the interpretation of the treaty or the application of its provisions;
  - (b) any subsequent practice in the application of the treaty which establishes the agreement of the parties regarding its interpretation;
  - (c) any relevant rules of international law applicable in the relations between the parties.
4. A special meaning shall be given to a term if it is established that the parties so intended.

Article 32 - Supplementary means of interpretation

Recourse may be had to supplementary means of interpretation, including the preparatory work of the treaty and the circumstances of its conclusion, in order to confirm the meaning resulting from the application of article 31, or to determine the meaning when the interpretation according to article 31:

- (a) leaves the meaning ambiguous or obscure; or
- (b) leads to a result which is manifestly absurd or unreasonable.

GBI 9000 SICAV S.A, Orgor de Valores SICAV S A, Quasar de Valores SICAV S.A, och Rovime Inversiones SICAV S.A är samtliga spanska investeringsfonder som har förvärvat s.k. American Depositary Receipts (ADR:s), som enligt dem motsvarar viss ägarandel i Yukos Oil Company. Succession från Rovime Inversiones SICAV S.A till ALOS 34 SL har numera skett. Fonderna benämns nedan gemensamt SICAV m.fl.

Yukos Oil var ett ryskt oljebolag. Efter taxeringsrevisioner i Ryssland hos bolaget höjdes bolagets taxerade inkomst för år 2000 och efterföljande år betydligt. Yukos Oil förmådde inte betala tillkommande skatter varefter Yukos Oil aktieinnehav i dotterbolaget Yuganskneftegaz utmättes och såldes på offentlig auktion. Ytterligare åtgärder

för verkställighet av beskattningsbesluten togs också och Yukos Oil försattes slutligen i konkurs och dess kvarvarande tillgångar likviderades.

SICAV m.fl. inledde den 25 mars 2007 ett skiljeförfarande mot Ryska Federationen administrerat av Stockholms Handelskammare Skiljedomsinstitut. En skiljenämnd bestående av Jan Paulsson (ordförande), Charles N. Brower och Toby T. Landau konstituerades.

SICAV m.fl. gjorde i skiljeförfarandet gällande att ett skiljeavtal mellan dem och Ryska Federationen uppkommit enligt artikel 10 i Traktaten pga. deras påkallelse av skiljeförfarande. Vidare gjorde SICAV m.fl. gällande att detta skiljeavtal ger skiljenämnden behörighet att pröva en tvist avseende (i) huruvida Ryska Federationen företagit expropriationsåtgärder mot SICAV m.fl. samt (ii) beloppet och betalningssättet för kompensation tillkommande SICAV m.fl. om skiljemännen skulle komma fram till att det skett en expropriation. Ryska Federationen gjorde i skiljeförfarandet gällande att skiljenämnden inte var behörig att avgöra frågan huruvida Ryska Federationens beskattnings- och uppboråsåtgärder exproprierade SICAV m.fl.s påstådda investering.

Skiljenämnden meddelade i beslut den 20 mars 2009 att nämnden, enligt artikel 10 i Traktaten, har behörighet att avgöra frågan huruvida Ryska Federationen företagit expropriationsåtgärder mot SICAV m.fl.

Ryska Federationen väckte den nu aktuella talan den 25 september 2009. Skiljedom meddelades den 20 juli 2012. Skiljenämnden fann att Ryska Federationens åtgärder mot Yukos Oil utgjorde en expropriation och att ersättning enligt artikel 6 i Traktaten skulle utges av den Ryska Federationen.

YRKANDE OCH INSTÄLLNING

Ryska Federationen yrkar att tingsrätten fastställer att skiljenämnden inte har behörighet att pröva den talan som väckts av SICAV m.fl. genom deras påkallelse av skiljeförfarande den 25 mars 2007 mot Ryska Federationen.

SICAV m.fl. bestrider yrkandet.

Parterna yrkar ersättning för rättegångskostnader. Ryska Federationen yrkar ersättning av SICAV m.fl. solidariskt med 5 661 504 kr och 1 375 850 USD. Av beloppen avser 5 360 173 kr arvode till Advokatfirman Lindahl, 215 516 kr utlägg för Advokatfirman Lindahl, 85 815 kr Advokatfirman Lindahls utlägg för tolkar och court reporter, 1 216 858 USD arvode till advokatfirman Baker Botts L.L.P., London, huvudsakligen advokaterna Jay L. Alexander och Alejandro A. Escobar, 16 373 USD utlägg för Baker Botts, 53 200 USD arvode till sakkunnige Rein Müllerson, 1 520 USD utlägg för Rein Müllerson, 31 617 USD arvode till sakkunnige Antonio Remiro Brotons, 45 217 USD arvode till sakkunnige Alain Pellet och 11 065 USD utlägg för Alain Pellet. SICAV m.fl. har överlämnat till tingsrätten att pröva yrkandet.

SICAV m.fl. yrkar ersättning med 1 541 550 USD, varav 876 255 USD avser ombudsarvode, 456 367 USD arvode till advokatfirman Covington & Burling, Washington, huvudsakligen advokaterna Marney Cheek, Jonathan Gimlett, Tom Johnson och John P. Rupp, 64 996 USD utlägg för resor och hotell etc., 86 400 USD arvode till sakkunnige Vladimir Gladyshev, 4 549 USD utlägg till Vladimir Gladyshev, 37 369 USD utlägg för översättningar, 4 994 USD tolkning under huvudförhandlingen, 7 626 USD utlägg för court reporter och 2 994 USD budkostnader. Ryska Federationen har bestritt yrkandet på den grunden att SICAV m.fl. inte har haft några rättegångskostnader, eftersom kostnaderna har garanterats av det ryska bolaget Menatep. Ryska Federationen har vitsordat de belopp som yrkats av SICAV m.fl. med undantag av arvodet på 86 400 USD till Vladimir Gladyshev, där 36 000 USD motsvarande 250 USD per timme har vitsordats.

GRUNDER*Ryska Federationen*

SICAV m.fl.s förvärv av ADR:s utgör inte några investeringar som skyddas av Traktaten. I vart fall har investeringarna inte skett inom Ryska Federationens territorium, vilket krävs enligt artikel 2 i Traktaten. Skiljeklausulen i artikel 10 i Traktaten ger inte skiljenämnden behörighet att avgöra huruvida Ryska Federationens beskattnings- och uppbördsåtgärder exproprierade SICAV m.fl.s påstådda investering, och Ryska Federationen har inte erkänt att en sådan expropriation ägt rum. Vidare innebär inte klausulen om mest-gynnad-nation (nedan benämnd MFN-klausul) i artikel 5(2) i Traktaten eller de dansk-ryska, grekisk-ryska och turkisk-ryska investeringsskyddsavtalen att artikel 10 breddas så att den omfattar tvisten.

SICAV m.fl.

Deras investeringar skyddas av Traktaten och har ägt rum inom Ryska Federationens territorium. Huruvida investeringarna skyddas av Traktaten och har ägt rum inom Ryska Federationens territorium är inte behörighetsfrågor enligt skiljeklausulen i artikel 10 i Traktaten utan sakfrågor vilka inte är föremål för prövning i förevarande mål. Dessutom förutsätter tillämpligheten av artikel 10 att en investering föreligger. Skiljenämnden hade vidare behörighet att avgöra huruvida Ryska Federationen företagit expropriationsåtgärder mot SICAV m.fl. enligt skiljeklausulen i artikel 10 i Traktaten. I första hand följer denna tolkning av artikel 10 av en korrekt tillämpning av artikel 31 i Wienkonventionen. I andra hand görs gällande att det innehåll i artikel 10 som följer av en tillämpning av artikel 31 i Wienkonventionen är tvetydigt och oklart eller, alternativt, tydligt absurt eller oskäligt samt att det enligt artikel 32 i Wienkonventionen följer att artikel 10 ska tolkas i enlighet med det innehåll SICAV m.fl. gjort gällande. Vidare var skiljenämnden behörig att pröva SICAV m.fl.s talan mot Ryska Federationen enligt artikel 10 med anledning av att Ryska Federationen måste anses ha erkänt att rätt till ersättning på grund av expropriation föreligger. Skiljenämnden hade också behörighet att avgöra huruvida Ryska Federationen företagit expropriationsåtgärder mot SICAV m.fl. enligt MFN-klausulen i artikel 5(2) i Traktaten och skiljeklausuler i andra

ryska investeringsskyddsavtal, inklusive artikel 8 i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet, artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet och artikel 10 i det turkisk-ryska investeringsskyddsavtalet.

Parternas grunder kan delas upp i följande delfrågor.

1. Utgör SICAV m.fl.s innehav av ADR:s sådana investeringar som är skyddade av Traktaten? Utgör förstnämnda fråga en behörighetsfråga eller sakfråga enligt skiljeklausulen?

Ryska Federationen

Artikel 2 i Traktaten anger att varken Ryska Federationen eller Spanien åtar sig några förpliktelser i förhållande till investeringar utanför deras respektive territorium. Traktaten är följaktligen inte tillämplig på investeringar som ett spanskt företag gör i USA eller Västeuropa. Detta är dock precis en sådan investering som SICAV m.fl. har gjort.

SICAV m.fl.s påstådda investering består av ADR:s i Yukos Oil. Ett innehav av ADR:s utgör inte ”någon sorts deltagande i ett bolag” som utgör en investering i Traktatens mening. Dessa ADR:s är ett slags derivat utgivet av Deutsche Bank trust Company Americas (”Deutsche Bank”), ett rättssubjekt med säte i New York. Genom att köpa Yukos Oil ADR:s förvärvar innehavaren vissa kontraktuella rättigheter i förhållande till Deutsche Bank som är avhängiga utvecklingen av Yukos Oilaktier som innehas, emitteras och tillhör Deutsche Bank. Innehavare av Yukos Oil ADR:s är inte aktieägare i Yukos Oil – det är Deutsche Bank – och innehavaren är inte berättigad till de rättigheter som tillkommer en aktieägare i Yukos Oil. För att Traktaten ska vara tillämplig räcker det inte att det föreligger ett kontraktsförhållande mellan investeraren och en icke-rysk tredje man (Deutsche Bank) som må vara aktieägare i ett ryskt bolag. Traktaten omfattar vidare inte indirekta investeringar, vilket gör SICAV m.fl.s ADR:s mer avlägsna från Traktatens skydd.

SICAV m.fl.

Artikel 2 i Traktaten utgör inte någon del av skiljeavtalet i artikel 10 och i artikel 10 anges inte som en förutsättning för skiljenämndens behörighet eller skiljeklausulens tillämpning att tvisten ska avse en investering. En investering måste alltså inte finnas föreligga för att skiljeklausulen ska vara tillämplig. Detta illustreras av fallet *Swembalt* och rättsfallet NJA 2002 C 62. Denna tolkning av skiljeklausulen är i enlighet med artikel 31 i Wienkonventionen. Det finns inte något stöd i skiljeklausulens text för att existensen av en investering gjord av en investerare eller för att de av SICAV m.fl. påstådda faktiska omständigheterna rättsligt måste konstituera en investering i Traktatens mening för att skiljenämnden ska vara behörig. Ett beaktande av det sammanhang i vilket artikel 10 i Traktaten förekommer samt Traktatens ändamål och syfte leder till samma slutsats.

Traktatens definition av investeringar i artikel 1(2) är mycket vid. ADR:s utgör ”other forms of participations in companies”. ADR:s är internationellt välkända värdepapper och liknar aktier. ADR:s är, liksom aktier, lätt omsättningsbara som värdepapper som gör att målbolag kan använda ADR:s som en form av kapitalanskaffning.

ADR:s utgör i vart fall investeringar enligt artikel 1(2) eftersom de, som skiljenämnden korrekt fann, utgör ”[r]ights deriving from any type of investment made to create an economic value”.

2. Är SICAV m.fl.s innehav av ADR:s investeringar gjorda inom den Ryska Federationens territorium enligt artikel 6 i Traktaten? Utgör förstnämnda fråga en behörighetsfråga eller sakfråga enligt skiljeklausulen?

Ryska Federationen

SICAV m.fl.s innehav av ADR:s är inte investeringar gjorda i Ryska Federationens territorium. SICAV m.fl. förvärvade sina påstådda innehav av Yukos Oil ADR:s på börser utanför Ryska Federationen. Priset för de aktuella ADR:s bidrog inte heller till

Yukos Oils kapital. SICAV m.fl. har endast utgivit kapital till Deutsche Bank eller annan tredje part. Yukos Oil erhöll kapital från Deutsche Bank när aktier i Yukos Oil emitterades till Deutsche Bank. Därefter var Yukos Oil, liksom Ryska Federationen, ekonomiskt opåverkade av huruvida, mellan vilka och till vilket pris dessa ADR:s handlades.

SICAV m.fl.

Deras förvärv av ADR:s i Yukos Oil utgjorde investeringar inom Ryska Federationens territorium, eftersom SICAV m.fl. erhöll ägarintressen eller liknande intressen i Yukos Oil och eftersom Yukos Oil var ett ryskt bolag med verksamhet i Ryska Federationen. Skiljenämnden uttryckte i skiljeförfarandet att federationens påstående i detta avseende inte var övertygande och stred mot uttalanden som federationen gjort i andra sammanhang. Huruvida nämnda ADR:s utgjorde investeringar inom Ryska Federationens territorium är under alla förhållande inte föremål för prövning i förevarande mål eftersom denna fråga inte utgör en behörighetsfråga enligt skiljeklausulen i artikel 10 utan en fråga i sak.

3. Föreligger en genuin tvist om huruvida en expropriation har skett? Har Ryska Federationen erkänt att rätt till ersättning på grund av expropriation föreligger?

SICAV m.fl.

Ryska Federationen måste anses ha erkänt att kompensation ska utges på grund av expropriation, eftersom federationen har vidtagit sådana åtgärder som till sin natur konstituerar expropriation för vilken kompensation ska utges. Vidare har Yukos Oil tillgodosjorts viss kompensation med anledning av och i samband med dessa åtgärder. Ryska Federationens påstående att en expropriation inte förekommit är uppenbart obefogat. Skiljenämnden var därför behörig att pröva SICAV m.fl.s talan mot Ryska Federationen, eftersom det inte föreligger en genuin tvist om huruvida en expropriation förekommit.

Enligt folkrätten utgör t.ex. konfiskering av äganderätt i sig en ersättningsgill expropriation, liksom utseende av likvidator eller konkursförvaltare för likvidation av en verksamhet eller egendom. Genom domstolar och andra organ konfiskerade Ryska Federationen Yukos Oil och dess tillgångar för att därefter försälja dessa, främst till det statliga oljebolaget Rosneft och till andra statsägda företag. Därigenom likviderades Yukos Oil som juridisk person. Därefter utgav Ryska Federationen kompensation genom att ta sig betalt ur intäkterna från försäljningarna för reduktion av de skatteskulder och andra skulder Ryska Federationen pålagt Yukos Oil. Därmed är nämnden behörig enligt artikel 10 att pröva frågan om det belopp som således ska utges som kompensation enligt artikel 6.

Ryska Federationen

De statliga åtgärder som SICAV m.fl. har åberopat härrör från en skatterevision, efterföljande taxering och uppbörd samt ett konkursförfarande, vilka är lagliga enligt rysk rätt. Ingenting av det som hände kan anses ge uttryck för ett erkännande från Ryska Federationen av att expropriation har inträffat eller att ersättning ska erläggas. De beslut som har tagits utgör endast verkställighet av rysk skattelagstiftning.

4. Var skiljenämnden enligt artikel 10 i Traktaten behörig att avgöra huruvida Ryska Federationen företagit expropriationsåtgärder mot SICAV m.fl.?

Ryska Federationen

Federationen tolkar Traktaten ärligt i överensstämmelse med den gängse meningen av dess uttryck sedda i sitt sammanhang och i ljuset av dess syfte och ändamål. Artikel 31 i Wienkonventionen föreskriver att ordalagen i en traktat har störst betydelse när det gäller att fastställa dess innebörd. Orden i artikeln ”relating to the amount or method of payment of the compensation due under Article 6” är klara och precisa och kan förstås precis som de är skrivna. Endast tvister avseende storleken och sättet för betalning av ersättning förfallen enligt artikel 6 i Traktaten kan komma att avgöras genom skiljeförfarande mellan investerare och en stat. Genom att uttryckligen begränsa de tvistefrågor

som underkastas skiljeförfarande till skadeståndsbelopp undantar artikel 10 varje tvist som avser förekomsten av en överträdelse av artikel 6 (alltså skadeståndsskyldighet i princip). En tvist avseende huruvida en expropriation har ägt rum faller därför utanför behörigheten som följer av artikel 10.

I samband med att Traktaten undertecknades i oktober 1990 hade traktatsförfattarna ett flertal exempel på föreskrifter avseende tvistelösning mellan stat och investerare. Klart medvetna om alternativen förkastade de spanska och sovjetiska upphovsmännen vida avfattningar för en smal formulering begränsad till tvister om kvantum.

Villkoren i artikel 10 var en kompromiss som Sovjetunionen accepterade i samband med att man förhandlade ett drygt dussin investeringstraktater i slutet av 1980-talet. En expert vid det sovjetiska finansministeriet, R. Nagapetyants, skrev år 1991 en artikel som bekräftar att artikel 10 är begränsad till civilrättsliga tvister rörande frågor om ersättningens storlek. Bl.a. uttrycker han att ”I avtal rörande skydd för investeringar undertecknade med främmande länder accepterar USSR deras granskning i internationella skiljedomstolar. Därvid är omfattningen av tvisterna begränsad endast [till] civilrättsliga frågor (de flesta genom att ange storleken på och proceduren för betalning av ersättning i fall av nationalisering av investeringar och överförandet av vinster och andra betalningar som är att erlagga till investeraren)” (Ryska Federationens översättning).

Denna gängse betydelse av artikel 10 erkändes för fem år sedan av skiljenämnden i skiljemålet *Vladimir Bershader och Moïse Bershader v. The Russian Federation*. Att artikeln ska ges denna tolkning stöds vidare av uttalanden i flera andra skiljedomar där liknande klausuler i traktat har analyserats.

Skiljenämnden tillämpar Wienkonventionen felaktigt och underlåter att ta hänsyn till den gängse meningen av artikel 10.

Skiljenämndens beslut, att den är behörig att avgöra expropriationsfrågan, är felaktigt. Beslutet vilar på en felaktig läsning av ordet ”due”. Artikel 10 lyder inte ”den ersätt-

ning som kan vara förfallen” vilket skiljenämnden har angett. Istället omfattar den varje tvist rörande storleken på eller sättet för betalning av enligt artikel 6 ”förfallen ersättning”. Denna slutsats bekräftas av den officiella spanska och ryska språkversionerna av den relevanta klausulen. Med anledning av att skiljenämnden läser lokutionen ”förfallen ersättning” fel kommer skiljenämnden till den inkorrekta slutsatsen att artikel 10 förutsätter att någon avgör huruvida ersättning har förfallit eller ej och följaktligen huruvida en expropriation har förekommit.

Slutsatsen är felaktig eftersom orden ”storleken på eller sättet för betalning av” i artikel 10 alltså begränsar de typer av tvister som regleras av artikel 10 till tvister om kvantum. Skiljenämnden bortsåg från dessa ord med påstående om den åsyftade övergripande effekten av Traktaten. En skiljenämnd får inte bortse från ett fördrags uttryckliga innebörd och istället tolka det i ljuset av sin egen uppfattning om fördragets syfte. Effektivitetsregeln tillåter inte rättskipare att bortse från eller omformulera faktiska villkor i ett fördrag. Faktum är att effektivitetsregeln innebär att lokutionen ”storleken på eller sättet för betalning av ersättning förfallen enligt artikel 6” måste ges effekt. Syftet med artikel 10 är inte att skapa en vidsträckt rätt till skiljeförfarande mellan investerare och stat, tvärtom har SICAV m.fl. medgett att artikel 10 är begränsad till tvister om laglig expropriation enligt artikel 6. Det stora antalet expropriationsmål rör erkänd expropriation av mark till vägar, skolor, sjukhus etc. Från artikel 10 utesluts den förhållandevis ovanliga situationen att en investerare hävdar att en myndighet genomfört en otillåten expropriation.

Även om orden ”som kan vara” kunde läggas till i artikel 10 så tiger fortfarande artikeln om vem som äger avgöra huruvida en expropriation har förekommit. Skiljenämnder är inte behöriga att ta ställning till en fråga endast av den anledningen att frågan är obesvarad, de måste ha stöd i ett skiljeavtal.

Skiljenämndens slutsats vilar på det oberättigade påståendet om att frågor om kvantum inte kan skiljas från den prejudiciella frågan om ansvar. Tudelning av frågor om ersättning och ansvar är inte ovanligt utan tvärtom är separata fora för fastställande om ex-

propriation har skett och å andra sidan bestämmande av ersättningens storlek vanligen förekommande. För det andra kan skiljenämnden inte gå utöver sin behörighet och har inte rätt att bortse från avtalade begränsningar avseende vilka prejudiciella frågor som får göras till föremål för skiljeförfarande.

SICAV m.fl.s åberopande av Traktatens ändamål och syfte är felaktigt

En traktats ändamål och syfte kan inte omformulera dess språkliga avfattning. Det är en vedertagen princip inom internationell rätt att ett fördrags generella ändamål kan kasta ljus över fördragsbestämmelsernas betydelse, men inte ålägga de fördragsslutande parterna självständiga skyldigheter eller modifiera en skyldighet enligt en specifik fördragsbestämmelse.

Preambeln i Traktaten är fullständigt förenligt med Ryska Federationens språkliga tolkning av artikel 10. Varken preambeln eller någon annan bestämmelse i Traktaten anger att ett ändamål och syfte med Traktaten är att ge utländska investerare en omfattande och obegränsad tillgång till internationellt skiljeförfarande. Preambeln uttrycker snarare ett mål att stimulera investeringar genom uppmuntring och ömsesidigt skydd.

Det är inte orimligt att suveräna parter endast samtycker till skiljeförfarande i begränsad omfattning eller inte samtycker till skiljeförfarande överhuvudtaget. Det utgör ingen anomali att artikel 10 exkluderar tvister om huruvida en expropriation har inträffat.

SICAV m.fl.

Skiljenämnden var behörig enligt artikel 10 att pröva såväl huruvida ersättning var förfallen/skulle utges enligt artikel 6 i Traktaten som storleken på den ersättning som var förfallen/skulle utges enligt artikel 6.

SICAV m.fl. gör i första hand gällande att den tolkningen följer av en korrekt tillämpning av artikel 31 i Wienkonventionen. En tolkning i god tro och i enlighet med den gängse meningen av artikel 10 i sitt sammanhang och i ljuset av Traktatens ändamål och syfte ger nämligen ett resultat i enlighet med SICAV m.fl.s angivna tolkning. Det

sammanhang som därvid beaktats utgörs av Traktatens text i övrigt, särskilt texten i artikel 6, och Traktatens rubrik samt ingress.

Uppfattningen att artikel 10 ska tolkas på detta sätt delas av skiljenämnden. Skiljenämndens analys och slutsats vilar inte på någon missuppfattning av lydelsen i artikel 10. Att artikel 10 ska tolkas på detta sätt stöds även av andra meddelade skiljedomar.

Tvistefrågan om huruvida ersättning var förfallen/skulle utges var relaterad till tvistefrågan om beloppet av den ersättning som var förfallen/skulle utges. Tvistefrågan om huruvida ersättning var förfallen/skulle utges omfattades därmed av skiljenämndens behörighet enligt artikel 10.

Federationens snäva tolkning av artikel 10 överensstämmer inte med den gängse meningen av klausulen. Federationens snäva tolkning av artikel 10 är inte nödvändig för att den aktuella texten ska få självständig betydelse. Verbet ”förfallen” tillsammans med substantivet ”ersättning” innebär inte att det är någon annan än skiljenämnden som är behörig att avgöra om en expropriation har förekommit.

Federationens snäva tolkning av artikel 10 är inte förenlig med sammanhanget, dvs. det övriga innehållet i Traktaten. Federationens snäva tolkning av artikel 10 är inte heller förenlig med Traktatens ändamål och syfte, nämligen att genom skydd av investeringar uppmuntra investeringar i värdstaten. Det stämmer inte att artikel 31 föreskriver att skiljeklausuler ska tolkas restriktivt.

Kompletterande tolkningsdata i enlighet med artikel 32 i Wienkonvention bekräftar det innehåll som enligt ovan följer av en korrekt tillämpning av artikel 31 i konventionen. Om skiljeklausulen i Traktaten avsåg att undanta en grundläggande fråga som frågan om expropriation förekommit från skiljenämndens behörighet hade man väntat sig att finna stöd för detta i de samtida dokumenten. Sådant stöd finns inte. Dokumenten anger inte heller att investerare skulle vara tvungna att grunda sin rätt till skiljeförfarande på att Sovjetunionen medgett att en expropriation förekommit eller att en sovje-

tisk domstol eller annan myndighet eller en skiljedom i ett skiljeförfarande mellan staterna fastslagit att en expropriation förekommit.

SICAV m.fl. har i andra hand gjort gällande att det innehåll i artikel 10 i Traktaten som följer av en tillämpning av artikel 31 i Wienkonventionen är tvetydigt och oklart, eller, alternativt, tydligt absurt eller oskäligt samt att det i enlighet medan artikel 32 i Wienkonventionen följer av ovan angivna kompletterande tolkningsdata att artikel 10 i Traktaten ska tolkas i enlighet med det innehåll som SICAV m.fl. gjort gällande.

5. Hade skiljenämnden behörighet med stöd av MFN-klausulen i artikel 5(2) i Traktaten och artikel 8 i det dansk-ryska investeringskyddsavtalet, artikel 9 i det grekisk-ryska investeringskyddsavtalet eller artikel 10 i det turkisk-ryska investeringskyddsavtalet?

5.1 Föreligger hinder att återopa grunden?

Ryska Federationen

Möjligheten för SICAV m.fl. att införa denna behörighetsgrund i skiljeförfarandet var prekluderad. I SICAV m.fl.s påkallelsekrift återropades inte det dansk-ryska investeringskyddsavtalet och inget påstående om att skiljenämnden kunde grunda sin behörighet på densamma framfördes. Först ett år senare, då SICAV m.fl. gav in ”Counter-Memorial” lades behörighetsgrunden fram i skiljeförfarandet. Detta senfärdiga försök var otillåtet enligt Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstituts regler, grundläggande förfarandepprinciper och bestämmelserna i det bindande åtagande om skiljeförfarandet som SICAV m.fl. påstod sig ha gjort. Enligt artikel 2 i institutets regler hade SICAV m.fl. att redan i påkallelsekriften ange vilka skiljeavtal som påstås utgöra grund för de anspråk som görs gällande och enligt artikel 25 i reglerna måste samtliga ändringar omfattas av det skiljeavtal på vilken påkallelsen av skiljeförfarandet grundade sig. Det saknades därför rättsligt stöd att fortsätta med en ny skiljeklausul. Detta innebär också hinder för SICAV m.fl. att göra ett sådant återopande i detta förfarande.

SICAV m.fl.

Det saknar betydelse i förevarande mål huruvida SICAV m.fl.s rätt att åberopa bestämmelser i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet eller andra ryska investeringsskyddsavtal gått förlorat i skiljeförfarandet på grund av preklusion. Tingsrätten har i förevarande mål att ta ställning till federationens fastställetsetalan avseende skiljebehörighet enligt den korrekta tolkningen av Traktaten. Federationens preklusionsinvändning rör inte tolkningen av Traktaten utan genomförandet av själva skiljeförfarandet och huruvida det var korrekt av skiljenämnden att tillåta SICAV m.fl. att åberopa det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet. Federationens preklusionsinvändning ska därför lämnas utan avseende.

För det fall tingsrätten inte skulle lämna preklusionsinvändningen utan avseende var SICAV m.fl.s rätt att åberopa invändningen inte prekluderad. Det mer omfattande anbud om skiljeförfarande som federationen lämnat till danska investerare utgjorde ingen ny behörighetsgrund i skiljeförfarandet eftersom SICAV m.fl. i påkallelsen åberopade MFN-klausulen i Traktaten och därmed till anbud om skiljeförfarande som federationen riktat till andra investerare än spanska investerare. SICAV m.fl. anförde att de var berättigade att göra gällande förmånligare stadganden i nämnda investeringssavtal på grund av MFN-klausulen i Traktaten och förbehöll sig rätten att åberopa förmånligare bestämmelser i fördraget mellan Storbritannien och Ryska Federationen samt i andra investeringsskyddsavtal som federationen och dess föregångare hade slutit.

Skiljenämnden behandlade i behörighetsbeslutet federationens invändning om preklusion av rätten att åberopa det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet och avslog invändningen.

5.2 Var skiljenämnden behörig enligt MFN-klausulen i artikel 5(2) och artikel 8 i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet, artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet eller artikel 10 i det turkisk-ryska investeringsskyddsavtalet?

SICAV m.fl.

Ifall behörighet inte skulle anses föreligga under artikel 10 är nämnden behörig under artikel 5(2) i Traktaten och skiljeklausuler i andra ryska investeringsskyddsavtal, inklusive artikel 8 i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet, artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet och artikel 10 i det turkisk-ryska investeringsskyddsavtalet, att pröva SICAV m.fl.s talan grundad på expropriation.

MFN-klausulen innebär att SICAV m.fl. har rätt att göra gällande den mer förmånliga skiljeklausulen i artikel 8 i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet som avser "[a]ny dispute which may arise between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party in connection with an investment on the territory of that other Contracting Party". Alternativt har SICAV m.fl. rätt att göra gällande den mer förmånliga skiljeklausulen i artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet som avser "[d]isputes between an investor of a Contracting Party and the other Contracting Party concerning obligations of the latter under this Agreement". Alternativt har SICAV m.fl. rätt att göra gällande den mer förmånliga skiljeklausulen i artikel 10 i det turkisk-ryska investeringsskyddsavtalet som avser "Any dispute between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party arising in connection with investment activities, including disputes relating to the amount and procedure of payment of compensation to be paid in accordance with Article VI of this Agreement, or procedure of transfer to be made according to Article VIII of this Agreement". Artikel 10(2) i det turkisk-ryska avtalet innehåller en hänvisning till Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut.

Den angivna tolkningen av MFN-klausulen följer av artikel 31 i Wienkonventionen. I enlighet med denna artikel omfattar MFN-klausulen all behandling av investeringar som avses i Traktaten, således inklusive tvistelösning genom skiljeförfarande. Denna

tolkning bekräftas av sådana kompletterande tolkningsdata som avses i artikel 32 i Wienkonventionen.

I andra hand görs gällande att MFN-klausulen är oklar eller tydligt absurd eller oskälig och att SICAV m.fl.s tolkning under alla förhållanden följer av sådan kompletterande tolkningsdata som avses i artikel 32 i Wienkonventionen. Som Charles N. Brower berörde i p.17-18 i Separate Opinion utgör nämligen bland annat bevisning om förarbetena stöd för att Spanien uppfattade MFN-klausulen så att den gavs en vid omfattning. Spanska "Council of State" uttalade vid tiden för ratifikationen i Council of State opinion no. 55-810/RS, den 14 mars 1991, bilaga 14, att Traktaten modifierade det spanska rättssystemet genom att tillåta skiljeförfarande om "disputes arising from expropriation".

Vidare, även om MFN-klausulen skulle anses vara begränsad till "fair and equitable treatment" så utgör de fördragsslutande staternas anbud om skiljeförfarande till investerare i Traktatens artikel 10 en aspekt av en sådan behandling. Därmed är spanska investerare berättigade till mer omfattande skiljeförfarande mot federationen i enlighet med anbudet om skiljeförfarandet i artikel 8 i det dansk-ryska investeringskyddsavtalet, artikel 9 i det grekisk-ryska investeringskyddsavtalet eller artikel 10 i det turkisk-ryska investeringskyddsavtalet.

Artikel 11(3) i det dansk-ryska investeringskyddsavtalet utesluter inte skiljenämndens behörighet i nu aktuell tvist

Artikel 11(3) i det dansk-ryska investeringskyddsavtalet utgör inget hinder för SICAV m.fl. att dra nytta av federationens mer omfattande anbud om skiljeförfarande i artikel 8 i det avtalet. För det första utgör inte artikel 11(3) någon del av skiljeklausulen i artikel 8 i det dansk-ryska investeringskyddsavtalet och föreskriver således inte någon behörighetsförutsättning för skiljenämnden. För det fall tingsrätten skulle finna att artikel 11(3) föreskriver en behörighetsinvändning för skiljenämnden så är federationens påstående obefogat i sak. Detta framgår av vad skiljenämnden anförde i punkt 74 i behörighetsbeslutet, bl.a. uttrycker skiljenämnden att "to think that ten words appear-

ing in a miscellany of incidental provisions near the end of the Danish BIT would provide a loophole to escape the central undertakings of investor protection would be absurd”.

För det fall tingsrätten skulle finna att artikel 11(3) i det dansk-ryska investerings-skyddsavtalet innebär att skiljebehörighet inte föreligger enligt detta fördrag gör SICAV m.fl. gällande att skiljebehörighet under alla förhållanden föreligger enligt andra ryska fördrag som inte innehåller motsvarande undantagsbestämmelse, såsom t.ex. det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet eller det turkisk-ryska investerings-skyddsavtalet.

Ryska Federationen

Traktatens MFN-klausul ger inte skiljenämnden behörighet. Skiljenämnden fastslog korrekt, i enlighet med fast praxis och doktrin, att MFN-klausulen i artikel 5(2) i Traktaten inte kan tillämpas för att utvidga skiljenämndens behörighet.

Enligt sin uttryckliga ordalydelse kan inte artikel 5(2) ha någon effekt på omfattningen av tvistelösningsklausulen i artikel 10. Artikel 5 är överhuvudtaget inte tillämplig på frågor om skiljebehörighet. Artikel 5 är tillämplig på sådan behandling som föreskrivs i artikel 5(1) i traktaten. I artikel 5(1) föreskrivs att ”Envar part skall inom sitt territorium garantera skälig och rättvis behandling av investeringar gjorda av investerare från den andra Parten” (Ryska Federationens översättning). Skälig och rättvis behandling innefattar inte någon skyldighet för suveräna stater att underkasta sig internationellt skiljeförfarande i förhållande till investeringstvister. I artikel 5(2) anges därefter ”Den behandling som avses i stycke 1 ovan skall inte vara mindre förmånlig än vad endera Part inom sitt territorium tillerkänner investeringar gjorda av investerare från tredje stat” (Ryska Federationens översättning). Artikel 5(2) kräver att ryska och spanska investerare åtnjuter samma mått av skälig och rättvis behandling som varje investerare från en tredje stat med vilken Spanien respektive Ryska Federationen har träffat en investeringsskyddstraktat. Artikel 5(2) innebär inte någon generell regel av innebörd att alla frågor hänförliga till Traktaten är underkastade MFN-behandling.

Även utan begränsningen till artikel 5(1) i Traktaten skulle artikel 5(2) inte ge skiljenämnden någon ytterligare behörighet. MFN-föreskrifter kan inte utvidga tillämpningsområdet för en traktats tvistelösningsklausul utan att det framgår av ordalydelsen att MFN-behandling utvidgas till att avse även tvistelösning.

Artikel 11(3) i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet utesluter skiljenämndens behörighet i nu aktuell tvist

Även om SICAV m.fl. skulle kunna åberopa det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet åligger det SICAV m.fl. att visa att den traktaten utvidgar skiljenämndens behörighet i förhållande till den nu aktuella tvisten. Av ordalydelsen till skiljeklausulen i den traktaten framgår att så inte är fallet eftersom det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet undantar frågor rörande beskattning från dess tillämpningsområde.

Artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet utesluter skiljenämndens behörighet

Artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet innehåller ingen regel om att en investerare kan påkalla skiljeförfarande enligt Stockholms Handelskammarens Skiljedomsinstitut. Även om SICAV m.fl. skulle kunna åberopa det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet, ger det inte någon behörighet för den nu aktuella skiljenämnden att pröva tvisten.

UTREDNINGEN

Sakkunnigförhör har ägt rum med professorerna Rein Müllerson och Vladimir Gladyshev. De har båda gett in utlåtanden. Sakkunnigutlåtande från professorerna Alain Pellet och Antonio Remiro Brotons har också lagts fram. Utlåtandena innehåller ett stort antal hänvisningar till rättsfall, artiklar etc. som också lagts fram. Parterna har också gett in och hänvisat till andra rättskällor. Tingsrätten återger inte alla dessa rättskällor här utan kommer att hänvisa till dem där det är nödvändigt.

DOMSKÄL*Inledning*

Utredningen i målet och parternas argumentering har till stora delar rört frågorna om skiljenämndens behörighet enligt artiklarna 10 och 5 i Traktaten. Frågorna om de aktuella investeringarna omfattas av Traktaten och om investeringarna i så fall har skett inom Ryska Federationens territorium har behandlats mer sparsamt. Skiljenämnden har också i sitt beslut valt att behandla de frågor som rör artikel 10 respektive artikel 5 först i sitt avgörande.

Tingsrätten väljer trots detta att pröva frågorna i en förhoppningsvis mer logisk ordning. Först prövas om Traktaten över huvud taget är tillämplig, dvs. frågorna om investeringen omfattas av Traktaten och om investeringen i så fall gjorts inom Ryska Federationens territorium. Dessa frågor kräver att tingsrätten också tar ställning till huruvida frågorna utgör behörighetsfrågor enligt skiljeklausulen eller frågor som ska prövas endast materiellt. Om skiljenämnden varit obehörig redan vid en prövning av dessa frågor, ska Ryska Federationens talan bifallas. Om så inte är fallet, ska tingsrätten pröva huruvida det föreligger en genuin tvist om att en expropriation har skett, alltså om skiljenämnden har varit behörig också med den tolkning av artikel 10 som Ryska Federationen gör. Om svaret är nej, ska Ryska Federationens talan ogillas.

Om Ryska Federationens talan inte bifallits enligt den tidigare prövningen, ska tingsrätten pröva huruvida skiljenämnden enligt artikel 10 i Traktaten var behörig att pröva om en expropriation hade ägt rum. Om svaret är ja, ska Ryska Federationens talan ogillas. Om svaret är nej, ska tingsrätten pröva huruvida skiljenämnden var behörig att pröva om en expropriation hade ägt rum med stöd av MFN-klausulen i artikel 5(2) i Traktaten och artikel 8 i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet, artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet eller artikel 10 i det turkisk-ryska investeringsskyddsavtalet. Om svaret är ja, ska Ryska Federationens talan ogillas. Om svaret är nej, ska Ryska Federationens talan bifallas. Inom ramen för prövningen av den sista frågan har tingsrätten (i) att först ta ställning till om SICAV m.fl.s möjlighet att införa

grunden i skiljeförfarandet var prekluderad och, om så var fallet, detta innebär hinder för SICAV m.fl. att åberopa artikel 8 i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet och artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet i detta förfarande. Finner tingsrätten att det inte föreligger hinder för SICAV m.fl. att åberopa grunden, har rätten (ii) att ta ställning till om MFN-klausulen i artikel 5(2) innebär att skiljeklausulen i artikel 8 i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet eller i artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet kan tillämpas mellan parterna. Finner rätten att artikel 8 i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet eller artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet kan tillämpas mellan parterna har tingsrätten (iii) att ta ställning till om artikel 8 i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet, artikel 9 i det grekisk-ryska investeringsskyddsavtalet eller artikel 10 i det turkisk-ryska investeringsskyddsavtalet innebär att skiljenämnden hade behörighet att avgöra expropriationsfrågan. Inom ramen för den bedömningen har tingsrätten att ta ställning till om artikel 11(3) i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet utesluter skiljenämndens behörighet i nu aktuell tvist. För det fall tingsrätten skulle finna att artikel 11(3) i det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet innebär att skiljebehörighet inte föreligger enligt det dansk-ryska investeringsskyddsavtalet har tingsrätten (iv) att ta ställning till om skiljebehörighet föreligger enligt andra ryska fördrag som inte innehåller motsvarande undantagsregel, inklusive de grekisk-ryska och turkisk-ryska investeringsskyddsavtalen.

De aktuella investeringarna ska anses omfattade av Traktaten och ska anses ha skett inom Ryska Federationens territorium

Ryska Federationen har åberopat att SICAV m.fl.s förvärv av ADR:s inte utgör några investeringar som skyddas av Traktaten. I vart fall har investeringarna inte skett inom Ryska Federationens territorium, vilket krävs enligt artikel 2 i Traktaten. SICAV m.fl. har hävdats att deras investeringar skyddas av Traktaten och har ägt rum inom Ryska Federationens territorium. Huruvida investeringarna skyddas av Traktaten och har ägt rum inom Ryska Federationens territorium är enligt SICAV m.fl. inte behörighetsfrågor enligt skiljeklausulen i artikel 10 i Traktaten utan sakfrågor vilka inte är föremål för prövning i förefarande mål. Dessutom förutsätter inte tillämpligheten av artikel 10 att en investering föreligger.

Tingsrätten väljer att först avgöra hur Ryska Federationens invändningar i denna del ska behandlas, dvs. antingen genom en *prima facie* bedömning enligt den s.k. påståendedoktrinen eller genom en s.k. *full review*.

En skiljenämnd har behörighet att pröva sin egen behörighet. Vid denna bedömning kan en och samma omständighet i vissa fall ha betydelse såväl för domstolens behörighet som för själva saken (s.k. dubbelrelevanta rättsfakta). Kärnan i påståendedoktrinen innebär i korthet att skiljenämnden, när den prövar sin behörighet, inte ska ta ställning till existensen av de rättsfakta som den påkallande parten påstår omfattas av ett rättsförhållande som täcks av skiljeavtalet, se t.ex. rättsfallet NJA 2008 s. 406 (Petrobartfallet). Skiljenämnden ska istället utgå från att dessa rättsfakta föreligger, under förutsättning att det föreligger ett bindande skiljeavtal. Ett bärande syfte bakom påståendedoktrinen är att frågor om skiljeavtalets räckvidd ska överlämnas till skiljenämnden att avgöra och inte behandlas av allmän domstol. I rättsfallet NJA 2005 s. 586 har Högsta domstolen gjort undantag från påståendedoktrinen när det är uppenbart att påståendet saknar grund. Inom doktrinen är det en vanlig uppfattning att det finns ett s.k. uppenbarhetsundantag.

I detta fall är det klart att det finns ett skiljeavtal grundat på artikel 10, som innebär ett anbud att påbörja ett skiljeförfarande. De aktuella påståendena, nämligen att investeringen i ADR:s omfattas av Traktaten och att investeringarna har skett inom Ryska Federationens territorium, är frågor som har betydelse både för skiljenämndens behörighet och för själva saken. Det är inte uppenbart att påståendena saknar grund. Tingsrätten ska därför pröva huruvida påståendedoktrinen ska tillämpas i detta fall.

Frågan om påståendedoktrинens existens och omfattning har varit ifrågasatt, se Finn Madsen, Påståendedoktrin eller anknytningsdoktrin, SvJT 2013 s. 731 och där angivna rättsfall och angiven litteratur. Genomgången av praxis och litteratur visar enligt Finn Madsen ”att praxis inte skapat en klar bild av hur behörighetsprövningen bör gå till. Den visar också att det bland framträdande svenska experter på området inte finns en

samsyn med avseende på behörighetsprövningen i gällande svensk rätt.” Tingsrätten har emellertid en betydligt smalare fråga att ta ställning till, nämligen hur påståendedoktrinen påverkar bedömningen i detta mål.

Högsta domstolen har i det angivna Petrobartfallet uttalat att det är en etablerad grundsats i svensk rätt att skiljemän vid prövning av sin behörighet ska tillämpa påståendedoktrinen, och detta oavsett om skiljeförfarandet är grundat på lag eller avtal. Det var således felaktigt av nämnden i det klandrade skiljeavgörandet att avvisa Petrobarts talan på den grunden att påstådda rättsfakta inte förelåg.

I Petrobartfallet skedde prövningen efter klander, medan prövningen i förevarande fall sker enligt 2 § lagen om skiljeförfarande. Tingsrätten anser emellertid att påståendedoktrinen ska tillämpas även här.

Sammanfattningsvis menar tingsrätten att det i denna del är fråga om s.k. dubbelrelevanta rättsfakta som inte uppenbart saknar grund. Sådana omständigheter ska när giltigt skiljeavtal föreligger prövas fullständigt endast av skiljenämnden, varför tingsrätten nu ska godta SICAV m.fl.s påståenden. Härav följer att skiljenämnden inte har varit obehörig enligt Ryska Federationens invändningar om att investeringen inte omfattas av Traktaten och att investeringen inte ägt rum inom Ryska Federationens territorium. Ryska Federationens invändningar vinner således inte framgång.

Det föreligger en genuin tvist om huruvida expropriation har ägt rum

SICAV m.fl. har åberopat att det inte föreligger någon genuin tvist mellan parterna om huruvida expropriation har ägt rum och vidare anfört att Ryska Federationen har erkänt expropriation. Något sådant uttryckligt erkännande finns dock inte. Tvärtom har parterna fört långvariga tvister om de aktuella frågorna och Ryska Federationen har med bestämdhet hållit fast vid ståndpunkten att någon expropriation inte har skett. Tingsrätten finner därför att det föreligger en genuin tvist mellan parterna och att skiljenämnden således behöver hämta sin behörighet från artikel 10 eller artikel 5.

Skiljenämnden har enligt artikel 10 i Traktaten varit behörig att pröva expropriationsfrågan

Parterna är ense om att Traktaten ska tolkas i enlighet med artiklarna 31 och 32 i Wienkonventionen. Artikel 31 innehåller en allmän regel om tolkning, medan artikel 32 innehåller kompletterande hjälpmedel för tolkning. Parterna är också ense om att alla fyra elementen i artikel 31, dvs. god tro (good faith), gängse mening (ordinary meaning), sammanhang (context) samt syfte och ändamål (object and purpose) har samma värde, något som också bekräftats av Rein Müllerson och Vladimir Gladyshev. Som Rein Müllerson har uppgett, så är det naturligt att prövningen inleds med att fastställa en artikels gängse mening.

De sakkunniga Rein Müllerson, Alain Pellet och Antonio Remiro Brotons har alla uppgett att den gängse meningen av artikel 10 är att skiljenämnden inte är behörig att pröva expropriationsfrågan. Rein Müllerson har uppgett att texten i artikel 10 är så klar och tydlig att det inte finns någon anledning att gå vidare med supplementära tolkningsdata. Vladimir Gladyshev har kritiserat Rein Müllersons utlåtande men inte konkret uttalat sig om skiljeklausulens gängse mening.

Parterna har beträffande den gängse meningen också hänfört sig till olika rättsfall. Tvisten *Berschader vs. Ryska Federationen* (avgörande 2006) rörde ett investerings-skyddsavtal mellan på ena sida Sovjetunionen och på andra sidan Belgien och Luxemburg. I artikel 10 i den traktaten anges att skiljeklausulen omfattar: ”Any dispute between one Contracting Party and an investor of the other Contracting Party concerning the amount or mode of compensation to be paid under Article 5 of the present Treaty...” Artikel 5 i den traktaten handlar om bl.a. expropriation. Skiljenämnden konstaterade att betydelsen av klausulen exkluderade 1. tvister avseende andra artiklar än artikel 5, och 2. tvister huruvida en expropriation verkligen hade inträffat eller inte. Skiljenämnden angav i sina skäl: ”The Tribunal is of the view that the ordinary meaning of Article 10.1 is quite clear. Only disputes concerning the amount or mode of compensation (au montant ou au mode de paiement des indemnités) to be paid under Article 5 may be subject to arbitration. The wording expressly limits the type of dis-

pute, which may be subject to arbitration under the Treaty, to a dispute concerning the amount or mode of compensation to be paid in the event of an expropriatory act occurring under the terms of Article 5. – The Tribunal is satisfied that the ordinary meaning of the provision excludes from the scope of the arbitration clause: (i) disputes concerning any of the provisions of the Treaty other than Article 5, and (ii) disputes concerning whether or not an act of expropriation actually occurred under Article 5.”

Skiljeklausulen i artikel 11 i ett investeringskyddsavtal mellan Norge och Ungern prövades av skiljenämnden i tvisten *Telenor Mobile Communications vs. Ungern* (avgörande år 2006). Enligt klausulen var nämnden behörig att pröva ”any legal disputes ... in relation to an investment ... concerning the amount or payment of compensation under Article V and VI of the present Agreement”. Nämnden fann att den inte hade behörighet att pröva Telenor Mobile Communications yrkande, men rättsfallet ger enligt tingsrätten ingen närmare vägledning för att bedöma tvisten i det nu aktuella målet.

I skiljetvisten *RosInvest vs. Ryska Federationen* (avgörande år 2007) hade skiljenämnden att ta ställning till den diagonala skiljeklausulen i artikel 8 i investeringskyddsavtalet mellan Storbritannien och Sovjetunionen. Enligt den klausulen var nämnden behörig att pröva ”any legal disputes ... in relation to an investment ... concerning the amount or payment of compensation under Articles 4 or 5 of this Agreement or concerning any other matter consequential upon an act of expropriation in accordance with Article 5 of this Agreement”. Skiljenämnden konstaterade: “To start with the first jurisdictional clause, rather than referring generally to Articles 4 and 5, it expressly contains a qualification by the words ‘concerning the amount or payment of compensation under’. In order to give an ordinary meaning to that qualification, it can only be understood as a limitation of the jurisdiction conferred by that clause.” Nämnden fann att den inte var behörig att pröva expropriationsfrågan med stöd av den klausulen, men fann sig därefter behörig enligt den andra skiljeklausulen.

Tvisten *Tjeckien vs. European Media Ventures SA* (avgörande år 2007) gällde bl.a. tolkningen av den diagonala tvistlösningsklausulen i artikel 8 i investeringskyddsavta-

let mellan Belgien-Luxemburg och Tjeckoslovakien. Artikeln löd: ”Disputes ... concerning compensation due by virtue of Article 3 Paragraph (1) and (3) ...” The High Court of Justice i England uttalade beträffande förutsättningen “due by virtue of” följande: “In other words, in determining any claim ‘concerning compensation’, the tribunal must necessarily consider whether the events in Articles 3(1) and (3) have occurred, and their precise nature.” Domstolen synes alltså ha tolkat ordet “due” så att det också inkluderar prövningen av huruvida något belopp över huvud taget är ”due”. Det bör dock beaktas att klausulen inte innehöll ordet ”amount”, vilket särskild anges i domen.

Tvisten *Australian Airlines vs. Slovakien* (avgörande år 2009) rörde den diagonala skiljeklausulen i artikel 8 i investeringskyddsavtalet mellan på ena sidan Österrike och på den andra sidan den Tjeckiska och Slovakiska Federationen. Skiljeklausulen löd: ”Any dispute arising out of an investment ... concerning the amount or the conditions of payment of a compensation pursuant to Article 4 of this Agreement ...” Nämnden anförde: “The ordinary meaning of Article 8(1) arises from the words used in that provision which are clear by themselves. They mean that only disputes ‘concerning the amount or the conditions of payment of a compensation’ can be submitted to arbitration. The scope is therefore limited to disputes about the amount of the compensation and does not extend to the review of the principle of expropriation.” Nämnden ansåg sig därför inte behörig att pröva expropriationsfrågan enligt skiljeklausulen.

Genomgången av de rättsfall som parterna främst hänfört sig till visar enligt tingsrättens mening att det inte finns någon enkel och entydig praxis när det gäller tolkningen av skiljeklausuler. Lydelsen av den tolkade skiljeklausulen har fått fälla avgörandet.

Den aktuella artikel 10 i Traktaten innebär i korthet att skiljenämnden är behörig att pröva ”Any dispute ... relating to the amount or method of payment of the compensation due under article 6”. Med begreppet ”method of payment” avses att reglera ett sätt för investeraren är kunna tillgodogöra sig den betalning som den andra staten är skyl-

dig att genomföra, t.ex. i en konvertibel valuta. Den delen av artikeln saknar därför enligt tingsrätten betydelse i den nu aktuella tvisten.

Att skiljeklausulen särskilt anger belopp (amount) innebär att det föreligger en begränsning i skiljenämndens behörighet. Begreppet belopp i Traktaten innebär förstås att skiljenämnden får bestämma vilken ersättning en investerare är berättigad till. Detta betyder enligt tingsrättens mening att skiljenämnden också är behörig att pröva samtliga de omständigheter som påverkar beloppets storlek. Ordet belopp är i sig i praktiken så innehållslöst, att man redan för att få fram en gängse mening måste gå till hur beloppet ska bestämmas. Detta framgår redan av artikel 10, där det anges att beloppet avser ”compensation due under article 6”.

Det belopp som skiljenämnden ska döma ut regleras alltså av artikel 6 i Traktaten och anges som ”adequate compensation”. Vad som är en ”adequate compensation” anges inte i artikeln; inte heller anges vilka omständigheter som nämnden ska beakta när beloppet bestäms.

Det är parterna som inför skiljenämnden åberopar de omständigheter som ska ligga till grund för prövningen av ”adequate compensation”. Tingsrätten utgår från att sådana omständigheter inte bara kan ha betydelse för den frågan, utan även för frågan huruvida en expropriation har ägt rum. I vart fall teoretiskt sett skulle de omständigheter som åberopas till stöd för ”adequate compensation” kunna vara exakt de samma som parterna åberopar till stöd för att en expropriation har ägt rum respektive inte har ägt rum. Som tingsrätten uppfattar Ryska Federationens argumentation menar federationen att skiljenämnden har behörighet att bedöma dessa omständigheter men endast för prövningen av ”adequate compensation” och inte för prövningen av huruvida en expropriation har ägt rum.

Den gängse meningen av begreppen ”amount” och ”adequate compensation” leder enligt tingsrätten inte till att skiljenämnden skulle vara behörig att pröva expropriationsfrågan. I artikel 10 anges emellertid också ”Any dispute”, ”relating to” och ”com-

pensation due under Article 6". Orden "relating to" innebär att en skiljenämnd är behörig att handlägga också sådana frågor som inte uttryckligen anges i bestämmelsen. Expropriationsfrågan kan således innefattas i begreppet "relating to".

Att beloppet ska vara "due under article 6" innebär att skiljenämnden inte är behörig att handlägga frågor om ersättning enligt andra artiklar i Traktaten. SICAV m.fl. har argumenterat för att ordet "due" (någon lämplig svensk översättning är svår att finna) är av central betydelse för förståelsen av artikel 10, något som också skiljenämnden har funnit, medan Ryska Federationen anfört att skiljenämnden tolkat ordet "due" felaktigt. SICAV m.fl. menar att "due" innebär att något ska betalas enligt bestämmelserna i artikel 6 och att denna prövning också omfattas av skiljenämndens behörighet. Det bör dock framhållas att den uppdelning som Ryska Federationen gör mellan rätt till ersättning ("entitlement") och ersättningens storlek ("quantification") är vanligt både i Sverige och i andra länder.

Mot bakgrund av det ovanstående anser tingsrätten att klausulen inte är helt enkel att tyda men att den gängse meningen av skiljeklausulen stöder uppfattningen att skiljenämnden har varit behörig att pröva expropriationsfrågan. Det främsta stödet för denna uppfattning är att det i klausulen anges att beloppet ska vara "due under article 6". Det bör särskilt framhållas att de angivna domarna inte heller är för tingsrätten bindande prejudikat.

Skiljeklausulen i artikel 10 ska också enligt artikel 31 Wienkonventionen tolkas i sitt sammanhang samt enligt sitt syfte och ändamål. Sammanhanget ska enligt artikel 31(2) och 31(3) i Wienkonventionen inkludera bl.a. preamblen och bilagorna. Som framgår ovan har artikel 6 betydelse redan för tolkningen av den gängse betydelsen.

Traktaten har enligt sin rubrik till ändamål att skydda investeringar. Av preamblen framgår bl.a.: "Agreement between Spain and the Union of Soviet Socialist Republics concerning the encouragement and reciprocal protection of investments ... Desiring to intensify economic cooperation for the benefit of both States, Intending to create fa-

vourable conditions for investments by investors of either State in the territory of the other State, and Recognizing that encouragement and the mutual protection of investments in accordance with this Agreement will stimulate the development of business initiatives in the area of investments, ...” Denna inledning av Traktaten talar enligt tingsrättens mening för att tolka Traktaten till investerares favör. Vad gäller den aktuella skiljeklausulen i artikel 10 bör dock framhållas att skiljeklausuler i andra investeringskyddsavtal har helt andra lydelse och begränsningar, eller saknas helt, trots att preambeln i dessa avtal har en liknande lydelse som den i Traktaten. Preambelns betydelse som tolkningsdata för den aktuella skiljeklausulen bör således inte överskattas.

Syftet och ändamålet med Traktaten är vad som anges i preambeln. Parterna har alltså avsett att förbättra för bl.a. spanska intressen som gör investeringar i Ryska Federationen. För att förbättra processläget för en sådan investerare som anser sig få sin egendom exproprierad måste expropriationsfrågan få en vettig handläggning. Det är inte självklart att en prövning av expropriationsfrågan inför ryska domstolar, som också fattat beslut om de åtgärder som utgjort den påstådda expropriationen, skulle framstå som meningsfull för en investerare. Syftet och ändamålet med skiljeklausulen talar således också för att skiljenämnden har varit behörig att pröva expropriationsfrågan.

SICAV m.fl. har argumenterat för att Ryska Federationen i skiljetvisten *Sedelmayer vs. Ryska Federationen* inte gjorde någon jurisdiktionsinvändning och att det således inte funnits någon genomtänkt rysk policy beträffande skiljeklausulerna i investeringskyddsavtalen. Ryska Federationen har dock uppgett att de som företrädde federationen i den tvisten inte skötte sin uppgift på bästa sätt. Tingsrätten menar att skyldigheten att tolka Traktaten i god tro inte leder till några andra slutsatser än de som redovisats ovan.

Sammantaget menar tingsrätten att tolkningen enligt artikel 31 i Wienkonventionen av skiljeklausulen i artikel 10 i Traktaten leder till skiljenämnden har varit behörig att pröva expropriationsfrågan. Tingsrätten menar dock att tolkningen inte är entydig, var-

för också en supplementerande tolkning enligt artikel 32 i Wienkonventionen är nödvändig.

Ryska Federationen har åberopat en policy inom Sovjetunionen vad avser skiljeklausuler i investeringsskyddsavtal dokumenterat i ett modellavtal. Enligt tingsrättens mening är modellavtalets avtryck i de färdiga avtalen emellertid inte särskilt tydliga. Vad avser den påstådda policyn kan konstateras att skiljeklausulerna i de 14 investeringsskyddsavtal som Sovjetunionen ingick har fått olika utformning, och i något fall finns ingen klausul alls. Att skiljeklausulerna inte nämns i den Explanatory Note som SICAV m.fl. hänvisat till talar enligt tingsrätten för att det inte har funnits någon policy. R. Nagapetyants artikel från 1991 visar inte heller på en tydlig policy; de ”civila tvister” som han anger att Sovjetunionen accepterade kan avse expropriationsfrågan i en skiljetvist. Om det funnits en policy, har denna inte efterlevts eller inte fått gehör i förhandlingarna med andra stater. Slutsatsen måste bli att Sovjetunionen var beredd att ingå investeringsskyddsavtal med olika utformning av skiljeklausuler. Tingsrätten menar att detta ger stöd för den tolkning som gjorts ovan.

Tingsrätten menar således att tolkningen enligt artikel 31 i Wienkonventionen utmynnar i att skiljenämnden var behörig att pröva expropriationsfrågan och att denna tolkning stöds av en tolkning i enlighet med artikel 32 i samma konvention. Slutsatsen blir således att skiljenämnden var behörig enligt artikel 10 i Traktaten att pröva den aktuella frågan.

Sammanfattning

Tingsrätten ska endast göra en *prima facie* bedömning när det gäller Ryska Federationens invändningar om att Traktaten inte är tillämplig på de aktuella investeringarna och att investeringarna inte skett inom Ryska Federationens territorium. Vid en sådan bedömning anser tingsrätten att Traktaten är tillämplig på investeringarna och att skiljenämnden således inte är obehörig på denna grund. Tingsrätten finner vidare att det föreligger en genuin tvist om huruvida en expropriation har skett, varför skiljenämnden måste ha behörighet att göra en sådan prövning. Tingsrätten anser slutligen att skilje-

nämnden har haft denna behörighet med stöd av artikel 10 i Traktaten. Eftersom Ryska Federationens talan ska ogillas redan på denna grund, avstår tingsrätten från att pröva huruvida skiljenämnden har haft denna behörighet också med stöd av artikel 5 i Traktaten.

Rättegångskostnader

Eftersom Ryska Federationen är tappande part, ska Federationen enligt huvudregeln i 18 kap. 1 § rättegångsbalken ersätta SICAV m.fl. för deras rättegångskostnad. Härav följer att Ryska Federationen själv ska svara för sina egna kostnader.

Ryska Federationen har åberopat att SICAV m.fl.s kostnader i denna rättegång, liksom i skiljemålet, har burits av det ryska bolaget Menatep utan skyldighet för dem att ersätta Menatep för dessa kostnader. SICAV m.fl. tillerkändes därför inte några kostnader i den slutliga skiljedomen. SICAV m.fl. har gjort gällande att de trots att någon annan betalar deras kostnader är berättigade till ersättning, alternativt att det föreligger en skyldighet för SICAV m.fl. att återbetala den ersättning de kan erhålla från Ryska Federationen till Menatep enligt regler om obehörig vinst i spansk rätt.

Skiljenämnden avgjorde kostnadsfrågan enligt 42 § lagen om skiljeförfarande, som ger nämnden behörighet att besluta i kostnadsfrågan, och enligt 44 § i Stockholms Handelskammarens Skiljedomsinstituts regler, som anger att skiljenämnden på begäran av en part i den slutliga skiljedomen får förplikta en part att betala skäliga kostnader som en annan part har haft, inklusive ombudskostnader, med hänsyn till målets utgång och övriga relevanta omständigheter. Skiljenämnden har således haft tämligen fria händer att avgöra kostnadsfrågan, medan tingsrätten i nu aktuella mål är bunden av regleringen i 18 kap. rättegångsbalken.

Som angetts ovan ska en tappande part ersätta motparten hans rättegångskostnad. Enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken ska ersättningen fullt ut motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud och biträde, såvitt kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt. De angivna be-

stämmelserna reglerar således inte frågan huruvida en part ska anses ha haft kostnader när en garant betalar dessa.

Att någon annan betalar kostnader är emellertid inte ovanligt i rättegångar. Om rätts hjälp har beviljats en part, regleras motpartens ersättningskyldighet för dessa kostnader i 30 § rättshjälpslagen så att motparten kan förpliktas att betala till både parten och staten. En annan situation är när en part har en rättsskyddsförsäkring som betalar en del av partens rättegångskostnader. I försäkringsvillkoren finns då ofta villkor som anger att den försäkrade vid rättegång och under förlikningsförhandlingar ska kräva ersättning av motparten för sina advokat- och rättegångskostnader. Om den försäkrade utan motiverad anledning inte kräver ersättning för sina kostnader av motparten, kan ersättningen från försäkringen nedsättas helt eller delvis. Svenska domstolar har tillämpat rättegångsbalkens regler så att parten i dessa fall ska anses ha haft egna kostnader och att motparten kan förpliktas att ersätta dessa om han eller hon är tappande.

Det kan också tänkas andra situationer där någon är garant för en parts rättegångskostnader, t.ex. en dödsbodelägare som lovar att betala dödsboets rättegångskostnader eller en konkursborgenär som lovar att betala konkursboets rättegångskostnader. I svensk rätt har såvitt känt inte i något sådant fall ersättning uteblivit på grund av att parten inte ska anses ha haft egna kostnader. Tingsrätten uppfattar därför rättsläget så att det i dessa situationer finns en presumtion för att parten i första hand ska begära ersättning av motparten och att garantens ansvar endast är subsidiärt. Enligt tingsrättens mening har inte Ryska Federationen lagt fram någon utredning som tyder på att Menateps garanti för rättegångskostnaderna ska tolkas på annat sätt. Ryska Federationen ska därför förpliktas att betala ersättning till SICAV m.fl. för deras rättegångskostnader.

Ryska Federationen har vitsordat de belopp som yrkats av SICAV m.fl. med undantag av arvodet på 86 400 USD till Vladimir Gladyshev, där 36 000 USD motsvarande 250 USD per timme har vitsordats. Vladimir Gladyshev har under förhöret med honom uppgett att han tidigare debiterade 250 USD per timme, vilket hade ifrågasatts som

billigt under en tidigare process. Han har därför nu begärt ersättning av SICAV m.fl. med 600 USD per timme.

Av 18 kap. 8 § rättegångsbalken följer att SICAV m.fl. är berättigade till den ersättning som är skälig för Vladimir Gladyshev i det nu aktuella målet, och detta oavsett vad han debiterat i tidigare process. Tingsrätten menar att det yrkade beloppet på 86 400 USD är skäligt. Ryska Federationen ska därför ersätta SICAV m.fl. med hela det yrkade beloppet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 401)

Överklagande senast den 2 oktober 2014 ställt till Svea hovrätt

Thore Brolin

Tomas Zander

Manne Heimer

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga tingsrättens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen.

Skrivelsen ska skickas eller lämnas till tingsrätten. Överklagandet prövas av den hovrätt som finns angiven i slutet av domen.

Överklagandet ska ha kommit in till tingsrätten **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till tingsrätten och det måste ha kommit in till tingsrätten **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i hovrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Hovrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står tingsrättens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till hovrätten varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av tingsrättens namn samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av tingsrättens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende tingsrättens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i hovrätten inte lagts fram tidigare, ska klaganden i mål där förlikning om saken är tillåten förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i hovrätten.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av tingsrätten. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.